

Faksimile fra Sverre Asmerviks kronikk i Aftenpostens nettavis.

Psykolog kritiserte barnevernet og fikk trøbbel som meddommer

Høyesteretts ankeutvalg har i to separate saker behandlet psykolog Sverre Asmerviks habilitet som fagkyndig meddommer, etter at han i en avisartikkel og i domspremissene ytret seg kritisk til barnevernet. Ankeutvalgene kom til helt ulike konklusjoner.

Tekst: Nina Schmidt

PUBLISERT Tirsdag 21. mars 2017 - 14:03

I kronikken «Hatet mot (det norske) barnevernet», som [stod på trykk i Aftenpostens nettutgave i juli i fjor](#), tok psykolog Sverre Asmervik utgangspunkt i en konkret barnevernssak om et norsk-rumensk ektepar som ble fratatt sine fem barn, den såkalte Naustdalsaken.

Psykolog Sverre Asmervik.

«Med 25 års praksis som sakkyndig psykolog har jeg sittet i adskillige fylkesnemnder og domstoler. Inntrykket er at kampen forelderen (det er ofte kun én) kjemper mot barnevernet, ikke sjelden er «rått parti»», skrev Asmervik i innlegget.

Barnevernet vet, i motsetning til den private parten, å benytte seg av habile advokater, og når barnevernet går inn for omsorgsovertakelse, er dette noe de fleste offentlige etater «refleksjonsløst støtter», skrev han.

«Et tredje problem er at barnevernet kan oppnevne sakkyndige som de antar vil støtte deres syn. Noen synes å ha gjort seg økonomisk avhengige av slike oppdrag. Da en advokat spurte en sakkyndig hvordan han i all verden kunne være enig med barnevernet i en konkret sak, kan man rolig si at svaret nok kom fra hjertet: «Vet du, jeg har ikke råd til å være uenig med barnevernet, jeg», skrev Asmervik.

Kjent inhabil

To måneder etter at kronikken stod på trykk, var Sverre Asmervik fagkyndig meddommer i en barnevernssak som gikk for Sør-Gudbrandsdals tingrett. Saken handlet om omsorgovertakelse av en ni uker gammel baby. Kommunen hadde tapt saken i Fylkesnemnden, men anket til tingretten.

Under dissens, stadfestet tingretten avgjørelsen fra Fylkesnemnden om ikke å frata foreldrene omsorgen. Asmervik og den andre meddommeren utgjorde flertallet i saken.

I domspremissene heter det blant annet: «Flertallet savner selvrefleksjon hos barnevernets ulike representanter. (...) En kan ikke finne spor av at etaten har spurt seg, til tross for at dette gjelder det mest inngripende tiltak i barnevernloven: Er dette nødvendigvis riktig? (...) Flertallet har det inntrykk at etaten er for ukritisk til egen rolle, og at man har både rett og troverdighet simpelthen i kraft av at man arbeider i barneverntjenesten.»

Opphevet

kompetansen hos de lagdommer som er rett og riktig premisser for å sikre en forsvarlig behandling, men et lagmannsrettens syn at det er tvil om han har gått inn i saken på en objektiv og upartisk måte. Det er derigjennom også tvil om saken er behandlet med den grundighet og åpenhet i tingretten som er nødvendig for å sikre en forsvarlig behandling."

- (14) Ankeutvalget er enig i lagmannsrettens konklusjon. Det er for utvalget tilstrekkelig å peke på at sammenhengen mellom artikkelen og de siterte deler av flertallsvotumet utgjør et slikt særlig forhold som etter en objektiv målestokk gir omverden rimelig og saklig grunn til å tvile på dommerens upartiskhet. Den tvil som dette skaper, gjør at anførsler om at dommervervet likevel skulle være utført samvittighetsfullt, fordomsfritt og etter beste evne, vil være forgjeves.
- (15) Tvilen som artikkelen 27. juli 2016 og de siterte delene av domspremissene til sammen skaper, gjør at saken ikke reiser spørsmål om hva som skal til for at en fagkyndig meddommer inhabiliserer seg selv gjennom systemkritikk på sitt fagfelt, om grensen varierer alt etter hvilken situasjon kritikken fremsettes i og om en slik grense ville være overskredet når de angitte domsgrunnene tenkes borte.
- (16) Høyesteretts ankeutvalg finner det etter dette enstemmig klart at anken er uten utsikter til å kunne føre frem. Slik saken ligger an, tilsier heller ikke andre hensyn at det gis samtykke til at anken blir fremmet for Høyesterett, jf. tvisteloven § 30-4. Anken tillates derfor ikke fremmet.
- (17) Det er ikke krevd sakskostnader.

S L U T N I N G :

Utdrag fra kjennelsen fra ankeutvalget i januar.

[caption id="attachment_9455" align="alignleft" width="777"] Utdrag fra ankeutvalget i Høyesteretts kjennelse fra 13.januar i år (HR-2017-90-U).[./caption]

Asmerviks og meddommerens avgjørelse ble opphevet av Eidsivating lagmannsrett i november i fjor. Lagmannsretten kom til at Asmervik skulle ha veket sete som inhabil, og tolket avis kommentaren og deler av domspremissene som en generell kritikk av barnevernet. Foreldreparet anket til Høyesterett, og anførte at lagmannsretten hadde lest Asmerviks artikkel feil.

I en kjennelse som falt den 13.januar i år, stadfestet Høyesteretts ankeutvalg ved dommerne Bård Tønder, Arnfinn Bårdsen og Wilhelm Matheson, at psykolog Sverre Asmervik var inhabil. Ankeutvalget tillot ikke anken fremmet, og mente at avisartikkelen og deler av flertallsvolumet «utgjør et slikt særlig forhold som etter en objektiv målestokk gir omverden rimelig og saklig grunn til å tvile på dommerens upartiskhet» ([HR-2017-90-U](#)).

Ny sak i Oslo

To måneder senere, den 10. mars, kom Høyesteretts ankeutvalg ved dommerne Knut H. Kallerud, Bergljot Webster og Knut Kaasen (konstituert) til at Asmervik ikke er inhabil som fagkyndig meddommer i en annen barnevernssak.

Denne saken gjaldt psykolog Asmerviks habilitet i en sak om omsorgsovertakelse av et to år gammelt barn i Oslo. Fylkesnemnda hadde avgjort at barnet skulle plasseres i fosterhjem, men det ble fastsatt samvær mellom barnet og foreldrene.

Både foreldrene og motparten, Oslo kommune, anket til Oslo tingrett, som den 2.juni i fjor avsa dom der omsorgsovertakelsen ble stadfestet, og det ble avgjort at barnet skulle plasseres i fosterhjem på sperret adresse, og at foreldrene ikke skulle ha rett til samvær.

Barnets far anket dommen til Borgarting, som ga samtykke til behandling av spørsmålet om samværsrett, men ikke spørsmålet om omsorgsovertagelse. Lagmannsretten oppnevnte 12.januar – dagen før kjennelsen om inhabilitet falt i ankeutvalget – psykolog Asmervik som fagkyndig meddommer i saken. Oslo

kommune gjorde gjeldende at Asmervik også var inhabil i denne saken, ettersom han var blitt kjent inhabil i barnevernssaken ved Sør-Gudbrandsdal tingrett.

«Eksepsjonelt sterk kritikk»

Men Borgarting lagmannsrett avgjorde den 6.februar at Asmervik ikke var inhabil. Denne avgjørelsen anket Oslo kommune, ved ordfører Marianne Borgen (SV), til Høyesterett.

Oslo kommune anførte at Asmerviks kritikk av barnevernet er «eksepsjonelt sterk, den er fremsatt på en insinuerende måte og er holdt i en generell form uten angivelse av grunnlag».

Ankeutvalget, derimot, kom til at det «skal mye til for at en dommers utforming av domspremisser klart knyttet til saken som er til pådømmelse skal gjøre ham inhabil til å dømme i lignende fremtidige saker».

Tok ikke stilling

I kjennelsen fra 10.mars refererer Høyesteretts ankeutvalg til den første avgjørelsen i Høyesterett:

«Utvalget kom i saken fra januar i år til at «sammenhengen mellom artikkelen og de siterte deler av flertallsvotumet utgjør et slikt særlig forhold som etter en objektiv målestokk gir omverden rimelig og saklig grunn til å tvile på dommerens upartiskhet». Utvalget var derfor enig med lagmannsretten i at Asmervik måtte anses inhabil i den saken.

Spørsmålet nå er om de generelle synspunktene i avisartikkelen, med sin skarpe brodd mot det norske barnevernet, sammen med den konkrete kritikken mot barnevernet i domspremissene i saken for Sør-Gudbrandsdal tingrett, fører til at Asmervik er inhabil også i herværende sak, og i praksis i lignende fremtidige saker. Denne problemstillingen tok utvalget ikke stilling til», skriver ankeutvalget.

Ikke inhabil for alltid

Ankeutvalget mener at Asmerviks avisinnlegg «må ses som faglig kritikk av et myndighetsorgans holdninger og praksis på et felt hvor han har lang erfaring. Slike synspunkter er viktig at kommer frem, og gir i alminnelighet ikke omverden rimelig og saklig grunn til å tvile på forfatterens upartiskhet som dommer i fremtidige saker. Det må som utgangspunkt gjelde også om forfatterens form er skarp, eller har en form det kan reises innvendinger mot», skriver Høyesterett-

Og mens ankeutvalget i januar mente at deler av domspremissene ga tvil om dommerens upartiskhet, mener ankeutvalget i mars dette: «Selv om domspremissene fikk en lite heldig form, og noen formuleringer kan minne om avisartikkelens, kan de etter utvalgets syn ikke lede til inhabilitet i andre saker.»

«Asmervik har etter det opplyste deltatt i avgjørelsen av et stort antall barnevernssaker, med ulikt resultat. Etter utvalgets oppfatning er det ikke grunn til å tvile på at Asmervik vil møte den foreliggende saken med friske øyne og her utøve sin dommergjerning på en samvittighetsfull og upartisk måte. Heller ikke omverden har etter utvalgets oppfatning rimelig og saklig grunn til å tvile på dette», heter det i den enstemmige kjennelsen. ([HR-2017-525-U](#))

artikkelen ble publisert.

- (23) Spørsmålet er så om premissene i saken for Sør-Gudbrandsdal tingrett – sett i sammenheng med avisartikkelen – kan få avgjørende betydning for habilitetsvurderingen i saken her.
- (24) Etter utvalgets oppfatning er det ikke tvilsomt at domspremissene i tingretten knyttet seg til den aktuelle saken og de barnevernsansatte som handlet i den. Det vises blant annet til at bemerkningene i avsnittene umiddelbart før og etter det siterte gjaldt konkrete forhold knyttet til barnevernets opptreden i den aktuelle saken. Det skal etter utvalgets syn mye til for at en dommers utforming av domspremisser klart knyttet til saken som er til pådømmelse skal gjøre ham inhabil til å dømme i lignende fremtidige saker.
- (25) Selv om domspremissene fikk en lite heldig form, og noen formuleringer kan minne om avisartikkelens, kan de etter utvalgets syn ikke lede til inhabilitet i andre saker. Utvalget bemerker i denne sammenheng at det synes som om premissene her ble skrevet av meddommerne selv.
- (26) Asmervik har etter det opplyste deltatt i avgjørelsen av et stort antall barnevernssaker, med ulikt resultat. Etter utvalgets oppfatning er det ikke grunn til å tvile på at Asmervik vil møte den foreliggende saken med friske øyne og her utøve sin dommergjerning på en samvittighetsfull og upartisk måte. Heller ikke omverden har etter utvalgets oppfatning rimelig og saklig grunn til å tvile på dette.
- (27) Utvalget er etter dette kommet til at Asmervik ikke er inhabil i den foreliggende saken, og anken forkastes.

Utdrag fra kjennelsen i ankeutvalget fra 10.mars (HR-2017-525-U).

[caption id="attachment_9458" align="alignleft" width="777"] Utdrag fra kjennelsen i ankeutvalget fra 10.mars (HR-2017-525-U).[/caption]

Begrenser ytringsrommet

Per Danielsen. Foto: Aina J. Rønning

[caption id="attachment_9463" align="alignright" width="248"] Per Danielsen. Foto: Aina J. Rønning[/caption]

Advokat Per Danielsen representerte foreldreparet i den første saken, og synes prinsipielt sett at Høyesteretts første kjennelse er betenkelig. Før den andre kjennelsen falt, sa han dette til Advokatbladet:

– Den vil virke hindrende på at dommere deltar i samfunnsdebatten, og vi trenger deltagelse fra spesialister i det offentlige ordskiftet. Jeg frykter at kjennelsen vil begrense ytringsrommet, sier Danielsen.

– Jeg er også uenig med Høyesterett i den konkrete forståelsen av innlegget i Aftenposten. Kronikken gjaldt bare den såkalte Naustdalsaken spesielt, og har ikke betydning for det dommeren ga uttrykk for i premissene i tingrettsdommen, sier Danielsen.

Samfunnet trenger en vid ytringsfrihet for dommere, påpeker han.

Den nye kjennelsen viser hvor hårfin grensedragningen er, sier Danielsen.

– Balansegangen her er så vanskelig at det kan skremme dommere fra å ytre seg. Men heldigvis drar den nyeste avgjørelsen i riktig retning.

Ikke ny kritikk

Advokat Tom Schjelderup Mathiesen i Oslo, spesialist i barnerett, sa til Advokatbladet etter at den første kjennelsen forelå, at han var bekymret for at kjennelsen kan legge lokk på kritikk mot barnevernet fra folk som jobber innenfor systemet.

– Jeg kan ikke se at kritikken Asmervik fremsetter i Aftenposten, er oppsiktsvekkende. Deler av forholdene er påpekt både i offentlige utredninger og fra statsrådshold. Jeg er bekymret for at fagfolk som ytrer offentlig kritikk mot hvordan barneverntjenesten fungerer, blir inhabile dersom de påpeker lignende forhold i enkeltsaker, sa Mathiesen.

– Ikke kontroversielt

Sverre Asmervik sier at han er glad for den siste kjennelsen fra Høyesterett, som finner ham habil i fremtidige barnevernssaker.

– Et annet resultat ville ha overrasket, da ytringsfriheten tradisjonelt har stått sterkt i vår øverste domstol. For øvrig mener jeg at mine utsagn ikke var særlig kontroversielle, de fleste av dem har vært ytret av andre med ujevne mellomrom over flere år, sier Asmervik.

Han spør seg om hvordan en etat skal kunne utvikle seg konstruktivt dersom ekstern kritikk ikke tillates.

– EMD har nå vist lille Norge den ære å granske ni barnevernssaker nærmere. Få er de som mener at Norge vil slippe unna med alle ni sakene, noe man kanskje kunne ha gjort om takhøyden for kritikk av barnevernet hadde vært mer romslig, sier Asmervik.

NYHETER

Avhendingsloven: Turvei over fritidseiendom utgjorde ingen mangel

Det er kjøperen som etter bruksovertakelsen har risikoen for at det inntreer nye forhold – i dette tilfellet nye offentlige planer – som påvirker eiendommen negativt, slår Høyesterett fast.